

Výroční zpráva Univerzitní knihovny Univerzity Hradec Králové za rok 2015

Úvod

V roce 2015 proběhla aktualizace knihovního systému Advanced Rapid Library. Konkrétně se jednalo o zprovoznění nové verze klienta knihovního systému, která přispěla k zefektivnění výpůjčních procesů v knihovně.

Rovněž došlo k implementaci nové verze on-line veřejně přístupného knihovního katalogu IPAC určeného pro mobilní zařízení. Optimalizace funkcí umožnila uživatelům intuitivnější a rychlejší práci s vyhledanými záznamy.

Pro výuku akreditovaných předmětů oboru knihovnictví na univerzitě byla do provozu uvedena nová edukační verze knihovního systému Advanced Rapid Library.

Do knihovního systému Advanced Rapid Library byla integrována funkcionality umožňující vzdálený přístup k elektronickým informačním zdrojům. Byly využity platformy EZ Proxy a Ebsco Discovery Service. Pomocí nich jsou záznamy licencovaných elektronických informačních zdrojů na UHK dostupné uživatelům knihovny přímo z prostředí elektronického katalogu knihovny.

V prostředí knihovního systému ARL byl otestován a zprovozněn modul pro evidenci meziknihovní výpůjční služby.

Doplňování a zpracování knihovního fondu

Hlavním zdrojem doplňování knihovního fondu Univerzitní knihovny byl nákup knih a dalších dokumentů z projektů akademických pracovníků školy. Zahraniční literatura pořízená z projektů byla zakoupena prostřednictvím dodavatelství firem Bohemian Ventures, Academic Bookshop, Phoenix books a ZK Sklep. Knihovní fond byl též obohacen o knižní dary jednotlivců, převážně pedagogů univerzity. Výměnou získala knihovna 31 titulů a poslala tituly čtyři.

Do knihovního fondu bylo nově zpracováno 1 803 bibliografických záznamů nových titulů české (1 037 záznamů) a zahraniční (766 záznamů) produkce. V rámci rekatalogizace titulů umístěných na Katedře anglického jazyka a literatury bylo zpracováno 237 dokumentů. Pro Středisko Augustin bylo zpracováno a do souborného katalogu Portálu vysokoškolských knihoven pro zrakově postižené zasláno 57 bibliografických záznamů.

Během roku přešla knihovna na nová mezinárodní katalogizační pravidla RDA (Resource Description and Access) a od 1.5.2015 jsou veškeré bibliografické záznamy zpracovávány a opravovány dle nových mezinárodních pravidel. Nadále pokračovaly opravy bibliografických záznamů, které se týkaly především skript vydaných nakladatelstvím Gaudeamus, v roce 2015 bylo opraveno 3 708 bibliografických záznamů.

Autoritních záznamů bylo nově vytvořeno 3 449 a 3 313 záznamů bylo opraveno, 1 795 autoritních záznamů bylo harmonizováno sází autorit Národní knihovny ČR.

V rámci analytické katalogizace bylo v roce 2015 zpracováno celkem 12 sborníků vydaných mezi lety 2008-2015. Celkově bylo nově zkatologizováno 496 článků, z toho 267 českých a 229 cizojazyčných. Od 1.5.2015 jsou i články zpracovávány v souladu s novými katalogizačními pravidly RDA.

Spolupráce knihovny se Střediskem Augustin

Knihovna během roku 2015 pokračovala v aktivní spolupráci se Střediskem Augustin. Konkrétně se jednalo o zpracování speciálních dokumentů pro studenty se specifickými potřebami. Bibliografické záznamy těchto speciálních dokumentů jsou přístupné prostřednictvím online katalogu univerzitní knihovny a jsou také zasílány do souborného katalogu Portálu vysokoškolských knihoven pro zrakově postižené.

Revize a ochrana knihovního fondu

V roce 2015 proběhla revize knihovního fondu Katedry matematiky, Katedry aplikované technologie a Katedry biologie. V letních měsících se uskutečnila revize knih ve skladu č. 2. Dále proběhla revize periodik na katedrách sociální pedagogiky, sociální práce, ekonomie a managementu.

Meziknihovní výpůjční a reprografické služby

Univerzitní knihovna zajišťuje akademickým pracovníkům a studentům meziknihovní služby – výpůjční a reprografické. Za rok 2015 jsme přijali celkem 360 požadavků na meziknihovní služby. V rámci MVS spolupracujeme s Národní knihovnou ČR v Praze, která pro naše uživatele rovněž zprostředkovává požadavky ze zahraničních knihoven. Dále spolupracujeme s Moravskou zemskou knihovnou v Brně, s Vědeckou knihovnou v Olomouci, s knihovnami Masarykovy univerzity v Brně. V roce 2015 byl do knihovního systému implementován modul pro online zadávání meziknihovních služeb.

Poskytujeme též výpůjčky a xerokopie z našich fondů ostatním knihovnám v republice, v loňském roce jsme ze 14 požadavků zapůjčili 7 knih.

Vzdělávání a výchova uživatelů UK

Každým rokem na začátku zimního semestru po dohodě s vyučujícími Univerzitní knihovna uskutečňuje pro studenty prvních ročníků jedno až dvouhodinové setkání s výkladem o službách knihovny, o právech a povinnostech uživatelů vyplývajících z knihovního řádu, o základním používání katalogu, hledání ve volném výběru, podávání žádánek na knihy ze skladů, o případných rezervacích, prodlužování výpůjček. V roce 2015 bylo proškoleny přibližně sto studentů.

Erasmus Staff Week

V dubnu 2015 se univerzitní knihovna aktivně zapojila do mezinárodního projektu Erasmus Staff Week. Do sekce „Library Group“ se přihlásili čtyři zahraniční účastníci z knihoven v Polsku, Německu a Španělsku. V prostorách knihovny byly zorganizovány dva workshopy, při nichž se diskutovalo o využívání elektronických informačních zdrojů a vzdělávací roli univerzitních knihoven. Součástí programu byla také exkurze univerzitní knihovnou a setkání knihovníků se studenty UHK. Tento projekt přinesl všem zúčastněným možnost výměny cenných profesních zkušeností a pohled do praxe knihoven v zahraničí.

Další vzdělávání pracovníků knihovny

Školení katalogizačních pravidel RDA (SVK HK)

Školení tvorby autoritních záznamů dle pravidel RDA (SVK HK)

Rozdílové školení katalogizačních pravidel AACR2 x RDA (MZK Brno)

Rozdílové školení katalogizačních pravidel AACR2 x RDA - speciální dokumenty (MZK Brno)

Konference VšeVěd (Hradec Králové)

Participace knihovny na vysokoškolské výuce

V letním semestru akademického roku 2014/2015 zabezpečovaly tři knihovnice výuku předmětů Dějiny knižní kultury, Informační služby, Knihovnická praxe I., Knihovnická praxe II. a Automatizované knihovnické systémy pro studenty prezenční formy studia oboru Literární dokumentaristika a teorie čtenářství na Katedře českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové.

V zimním semestru 2015/2016 garantovala univerzitní knihovna výuku knihovnické části předmětu Základy knihovnictví a muzejnictví pro studenty prezenční i kombinované formy studia na Katedře pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové.

Služby Mediální studovny

V Mediální studovně se v roce 2015 uskutečnilo 27 kurzů informační výchovy pro 1. ročníky Ústavu filosofie a společenských věd Filozofické fakulty UHK (charakteristika všech dostupných databází na UHK, vyhledávání v databázích podle klíčových slov vybraných vyučujícím, tvorba citací se zaměřením na citace monografie a článku) a pro studenty 1. ročníku Katedry sociální pedagogiky Pedagogické fakulty UHK (databáze, vyhledávání v databázích dle požadovaných klíčových slov a tvorba rešerší). V průběhu lekcí informační výchovy se studenti dozvěděli, jaké databáze mohou při studiu využívat, jakým způsobem v nich vyhledávat relevantní informace a jak získané informace využívat ke studiu. Studenti se naučili základům citování a dozvěděli se o existenci citační etiky. Dozvěděli se, co je to rešerše, rešeršní strategie a zkusili si jednu rešerši samostatně vytvořit. V roce 2015 využili pedagogové i studenti individuálních konzultací a poradenství v oblasti databází, citací a rešerší. Vyučující potřebovali informace o vyhledávání v databázích Web of Science, Journal Citation Reports a Scopus, studenti preferovali informace o plnotextových databázích.

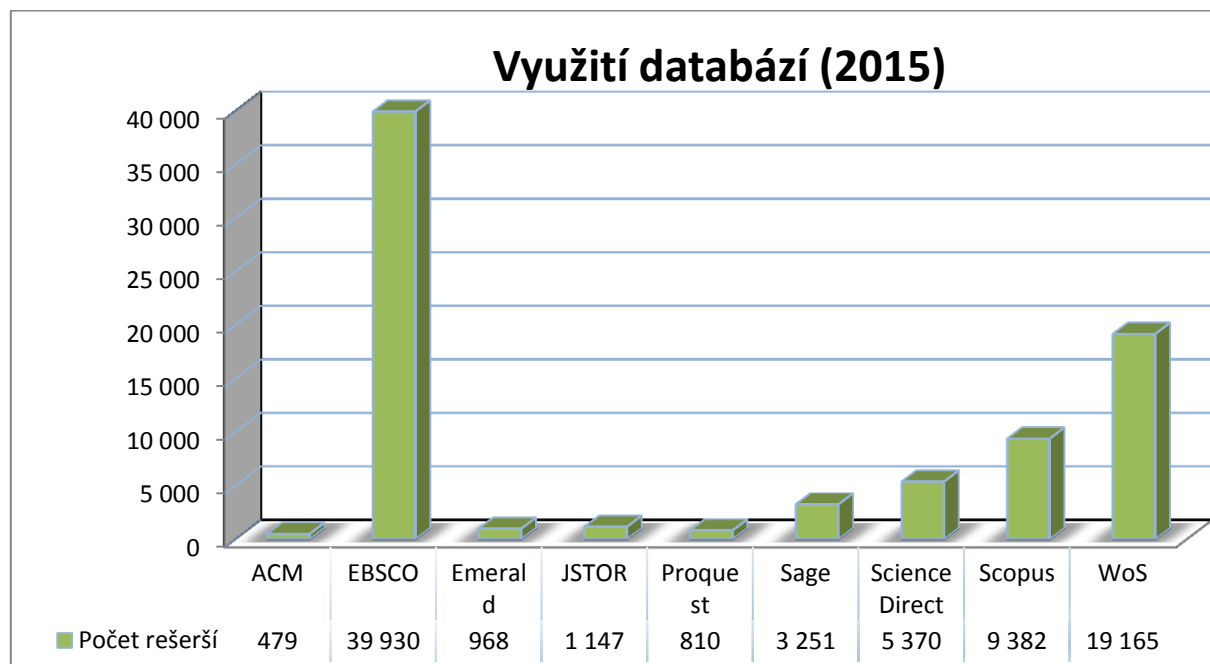
Pracovnice Mediální studovny pomáhala vyučujícím při tvorbě citací disertačních, doktorandských a habilitačních prací a studentům při vytváření citací pro bakalářské a magisterské práce.

Důležitou a i přes zpoplatnění stále hodně využívanou součástí bibliograficko-informačních služeb Mediální studovny je zpracování rešerší. V roce 2015 pracovnice Mediální studovny podle požadavků pedagogů a studentů vytvořila 300 rešerší.

Dostupnost elektronických informačních zdrojů

Univerzitní knihovna měla v rámci projektů LR a operačních programů OP VaVpI i v roce 2015 umožněn vstup do databází: Web of Science (bibliografická databáze s citačním rejstříkem), Scopus (bibliografická databáze), EBSCO (multioborová plnotextová databáze), ProQuest (multioborová plnotextová databáze), Literature Online (plnotextová databáze zaměřená na anglo-americkou literaturu), Literature Resource Center (plnotextová literární databáze), ACM Digital Library (databáze z oblasti výpočetní techniky) a Emerald X 40 (databáze z oblasti ekonomie, managementu a marketingu), Sage a JSTOR (humanitní plnotextové databáze). Ve všech databázích pomalu roste počet přístupů, hledání a stahovaných plných textů ve formátech pdf a html, největší nárůst byl zaznamenán v bibliografických databázích Web of Science, Scopus a v plnotextové multioborové databázi EBSCO.

Uživateli byl i v roce 2015 využíván přístup do plných textů Sbírký zákonů (plné texty zákonů jsou v databázi od roku 1945) a přístup do bibliografických databází Národní pedagogické knihovny Komenského v Praze a Národní lékařské knihovny v Praze. Zájem ze strany studentů byl i o způsob vyhledávání v České a Slovenské národní bibliografii.

OBD

V posledních několika letech se stalo nedílnou částí odborné práce pracovnice Mediální studovny ukládání dat do OBD (Osobní bibliografická databáze), její hlavní činností je správa rejstříků vydavatelů a zdrojů a příprava podkladů pro RIV a pro podzimní hodnocení fakult UHK. Pracovnice Mediální studovny se věnuje zaškolování autorů do práce s OBD, věnuje se jim i individuálně při tvorbě jednotlivých záznamů v OBD.

Tabulky

1. Uspořádání knihovny

Ústřední/hlavní knihovna	1
Pobočkové knihovny	3
Příruční knihovny	20

2. Klasický knihovní fond

Počet fyzických jednotek celkem	278 073	
Úbytky knihovních jednotek za rok	948	
Počet titulů seriálových publikací	178	
V tom	pouze v tištěné formě	176
	pouze v elektronické formě	0
	v obou formách	2
Počet exemplářů seriálových publikací	336	
Počet knihovních jednotek ve volném výběru knihovny	116 951	

3. Elektronické knihy

Počet titulů ve fondu celkem	179
Přírůstky	16
Přístupy	920
Hledání	5 443
Stažené plné texty	79

4. Zpracování knihovního fondu

	celkem
Katalogizace nově	1 803
V tom české	1 037

	cizojazyčné	766
	rekatalogizace	237
Opravy bibliografických záznamů		3 708
Autority celkem		6 762
V tom	nově vytvořené	3 449
	opravené	3 313
Harmonizace s NK ČR		1 795
Články celkem		496
V tom	české	267
	cizojazyčné	229
Digitalizace (str.)		3 027

3. Výpůjční a další služby

Absenční výpůjčky celkem		144 430
V tom	počet prvních výpůjček	51 795
	počet prodloužení	89 635
	krátkodobé výpůjčky	265
	výpůjčky kateder	975
Objednávky ze skladu		4 326
Rezervace		2 611
Školení v knihovně		6
Počet účastníků školení		100
Upomínky		21 093

Počet míst ve studovnách	160
S připojením WIFI	160

3.1 MVS a MMVS požadovaná

MVS a MMVS – požadavky celkem	360
Z toho realizované MVS – výpůjčkou	145
Z toho realizované MVS – kopie v tištěné podobě	167
Z toho realizované MVS – elektronická kopie	0

3.2 MVS poskytovaná

MVS – poskytovaná -požadavky	14
do jiných knihoven – výpůjčkou	7
do jiných knihoven – kopie v tištěné podobě	0
do jiných knihoven – elektronická kopie	0

4. Čtenáři

Počet registrovaných čtenářů	8 942
Z toho uživatelé kategorie veřejnost	285
Počet návštěvníků v knihovně	31 522

5. Mediální studovna

Rešerše zpracované	300
Počet hodin školení organizovaných pro uživatele	27
Počet účastníků školení	521
Počet účastníků výuky zajišťované knihovnou	86
Počet hodin výuky zajišťované knihovnou	180

8. Personální obsazení knihovny

Kvalifikace - VŠ	4
Kvalifikace - SŠ	7
Kvalifikace - ZŠ	3
Osoby celkem	14
Úvazek celkem	13,4